

Даниял кітабы — Жүз жетпіс сегізінші бөлім

Пайғамбарлық параллельдер: соңғы күндерде Даниял 11-тараудың ашылуы

Jeff Pippenger

2024-04-08

Даниял кітабының он бірінші тарауындағы он алтыншыдан он тоғызыншы аяттарға дейінгі мәтін Америка Құрама Штаттарында жексенбілік заңның жуық арада қабылдануынан бастап, Михаил орнынан тұрып, адамзатқа берілген сынақ мерзімі жабылғанға дейінгі тарихты бейнелейді. Сондықтан ол сол тараудағы қырық бірінші аяттан қырық бесінші аятқа дейінгі тарихты да бейнелейді.

Бірақ оған қарсы келген өз еркіне қарай әрекет етеді, және оның алдында ешкім де төтеп бере алмайды; әрі ол даңқты елде тұрады, ол оның қолымен жойылатын болады. Ол сондай-ақ бүкіл патшалығының күшімен кіруге ниеттенеді, әрі онымен бірге әділдер де болады; сөйтіп солай істейді: және ол оған әйелдердің қызын береді, оны бұзу үшін; бірақ ол оның жағында тұрмайды, оған да болыспайды. Осыдан кейін ол жүзін аралдарға бұрып, олардың көбін басып алады; бірақ бір әмірші өз мүддесі үшін оның келтірген қорлығын тоқтатады; өзіне қорлық келтірместен, оны өз басына аударады. Сонан соң ол жүзін өз жерінің қамалына қарай бұрады; бірақ сүрініп, құлайды, және табылмайды. Даниял 11:16–19.

Уайт ханым Даниял кітабының он бірінші тарауының ақырғы орындалуына тоқталған кезде, «осы пайғамбарлықта орындалған тарихтың едәуір бөлігі қайталанатын болады» деп мәлімдеді. Қырық бірден қырық беске дейінгі аяттар осы аяттардың пайғамбарлық тарихын қайталайды. Бұл аяттар пұтқа табынушы Римнің әуелі үш географиялық аймақты жаулап алу арқылы дүниеге үстемдік еткен кезінде орындалды.

«Мысыр солтүстіктің патшасы Антиохқа қарсы тұра алмағанымен, Антиох енді өзіне қарсы келген римдіктерге төтеп бере алмады. Енді ешбір патшалықтар осы өрлеп келе жатқан күшке ұзақ уақыт қарсы тұра алмайтын болды. Б.з.д. 65 жылы Помпей Антиох Азиатикті иеліктерінен айырып, Сирияны Римнің бір провинциясына айналдырған кезде, Сирия жаулап алынып, Рим империясының құрамына қосылды.»

«Сол бір күш Қасиетті Жерде де тұрып, оны жалмауға тиіс еді. Рим б.з.д. 162 жылы Құдай халқы — яһудилермен одақ арқылы байланысқа түсті; сол күннен бастап ол пайғамбарлық жылсанада көрнекті орын иеленеді. Алайда ол Яһудеяға нақты жаулап алу арқылы билік жүргізу құқығын б.з.д. 63 жылға дейін алған жоқ; ал бұл мынадай жолмен болды.»

Помпей Понт патшасы Митридатқа қарсы жорығынан қайтып келгенде, Яһудея тағы үшін екі бақталас — Гиркан мен Аристокбул — күресіп жатқан еді. Олардың ісі Помпейдің алдына келіп түсті; ол көп ұзамай Аристокбулдың талаптарының әділетсіз екенін аңғарды, бірақ көптен аңсаған Арабияға жасайтын жорығынан кейін ғана бұл

мәселе жөнінде шешім шығаруды қалады да, содан соң қайта оралып, олардың істерін әділ әрі дұрыс деп табылғандай етіп реттеуге уәде берді. Помпейдің шынайы ниетін аңғарған Аристокбул асығыс түрде Яһудеяға қайтып барып, қол астындағыларды қаруландырды да, ақырында тәждің өзге біреуге беріліп кететінін алдын ала білгендіктен, қандай қауіпке болса да қарамастан, оны сақтап қалуға бел буып, табанды қорғанысқа дайындалды. Помпей қашқынды өкшелеп қуды. Ол Иерусалимге жақындағанда, Аристокбул өз жолына өкіне бастап, оны қарсы алуға шықты да, толық бағынуға және мол ақша төлеуге уәде беру арқылы істі бітіммен реттеуге тырысты. Помпей бұл ұсынысты қабыл алып, ақшаны алуға Габинийді бір жасақ әскердің басында жіберді. Бірақ әлгі бас қолбасшы Иерусалимге жеткенде, қақпалардың өзіне қарсы жабық тұрғанын көрді, әрі оған қабырғалардың үстінен қаланың бұл келісімді ұстанбайтыны айтылды.

«Помпей мұндай жолмен өзін жазасыз алдауға жол бермей, өз жанында ұстап отырған Аристокбулды шынжырға салып, дереу бүкіл әскерімен Иерусалимге қарсы аттанды. Аристокбулдың жақтастары қаланы қорғауды қалады; ал Гирканның жақтастары қақпаларды ашуды қалады. Соңғылары көпшілік болып, үстем түскендіктен, Помпейге қалаға еркін кіруге мүмкіндік берілді. Осыдан кейін Аристокбулдың жақтастары ғибадатхананың тауына шегінді, әрі олар ол жерді қорғауға қаншалықты нық бекінген болса, Помпей де оны бағындыруға соншалықты бел буған еді. Үш айдың соңында қабырғада шабуыл жасауға жеткілікті ойық ашылды да, ол жер қылыштың күшімен алынды. Одан кейінгі сұмдық қырғында он екі мың адам өлтірілді. Тарихшының байқауынша, сол сәтте Құдайға қызмет етумен айналысып жатқан діни қызметкерлердің, жан-жағында достары қырылып жатса да, әрі өз қандары құрбандықтарының қанымен жиі араласып жатса да, сабырлы қолмен және нық мақсатпен үйреншікті қызметтерін жалғастырып, айналасындағы алапат дүрбелеңді мүлде сезбегендей көрінуі — жан тебіренерлік көрініс еді.»

«Соғысқа нүкте қойған соң, Помпей Иерусалимнің қабырғаларын қиратты, бірнеше қаланы Яһудеяның билігінен Сирияның билігіне өткізді және яһудилерге алым-салық салды. Осылайша Иерусалим тұңғыш рет жаулап алу арқылы “даңқты жерді” оны мүлде жұтып қойғанға дейін темірдей қыспағында ұстап тұруы тиіс болған сол биліктің қолына берілді.»

«17-АЯТ. “Ол сондай-ақ бүкіл патшалығының күшімен кіруге ниеттенеді, әрі онымен бірге тура адамдар да болады; ол осылай істейді: және оны азғындату үшін оған әйелдердің қызын береді; бірақ ол оның жағында тұрмайды, әрі оған жақтаспайды”».

«Епископ Ньютон бұл аяттың тағы бір оқылымын ұсынады; ол мағынаны неғұрлым айқынырақ білдіретіндей көрінеді, былайша: “Ол сондай-ақ бүкіл патшалыққа күшпен кіру үшін өз жүзін қояды”. 16-аят бізді римдіктердің Сирия мен Яһудеяны жаулап алуына дейін жеткізді. Рим бұған дейін Македония мен Фракияны жаулап алған болатын. Енді Александрдың “бүкіл патшалығының” ішінен Рим билігіне бағындырылмай қалғаны тек Мысыр ғана еді, сондықтан бұл билік енді сол елге күшпен кіруге өз жүзін қойды.»

Птолемей Авлет б.з.д. 51 жылы қайтыс болды. Ол Мысырдың тәжін де, патшалығын да өзінің тұңғыш ұлы мен қызына — Птолемей мен Клеопатраға — қалдырды. Оның өсиетінде олардың өзара некеге тұруы және бірлесе патшалық етуі көзделген еді; әрі олар жас болғандықтан, римдіктердің қамқорлығына берілді. Рим халқы бұл міндетті қабыл алып, Мысырдың жас мұрагерлеріне қамқоршы етіп Помпейді тағайындады.

«Көп ұзамай Помпей мен Цезарьдың арасында жанжал туып, екі қолбасшының арасында атақты Фарсал шайқасы болды. Жеңіліске ұшыраған Помпей Мысырға қашып кетті. Цезарь дереу оның соңынан сонда аттанды; бірақ ол жеткенге дейін, Помпей өзі қамқоршы болып тағайындалған Птолемейдің қолымен арамдықпен өлтірілді. Сондықтан Цезарь Помпейге берілген тағайындауды, яғни Птолемей мен Клеопатраның қамқоршысы болу міндетін, өз мойнына алды. Ол Мысырды ішкі бүліктерден абыржулы күйде тапты, өйткені Птолемей мен Клеопатра бір-біріне өшпенді болып, ал ол биліктегі өз үлесінен айырылған еді. Соған қарамастан, ол өзінің аз ғана күшімен — 800 атты әскермен және 3200 жаяу әскермен — Александрияға түсіп, дауға төрелік етуден және оны реттеуді өзіне алудан тартынбады. Күн өткен сайын толқулар күшейгендіктен, Цезарь өз аз күшінің жағдайын ұстап тұруға жеткіліксіз екенін көрді; әрі сол мезгілде соғатын солтүстік желдің салдарынан Мысырдан кете алмағандықтан, ол Азияға кісі жіберіп, сол өңірдегі қарамағындағы барлық әскердің мүмкін болғанша тезірек өзіне көмекке келуін бұйырды.»

Ол асқан астамшылықпен Птолемей мен Клеопатраға өз әскерлерін таратып, дауларын реттеп шешу үшін оның алдына келіп, оның шешіміне бағынуды әмір етті. Мысыр тәуелсіз патшалық болғандықтан, бұл астамшылық жарлық оның патшалық қадір-қасиетіне тіл тигізу деп саналды; бұған қатты ашуланған мысырлықтар қару алды. Цезарь бұған жауап ретінде, өз әрекетін олардың әкесі Аулет қалдырған өсиеттің күшімен істегенін, ал Аулет өз балаларын Рим сенаты мен халқының қамқорлығына тапсырғанын, сол биліктің барлығы енді консул ретіндегі оның тұлғасында шоғырланғанын; әрі қамқоршы ретінде олардың арасында төрелік айтуға хақысы бар екенін мәлімдеді.

“Ақырында бұл іс оның алдына жеткізілді де, тараптардың әрқайсысының ісін қорғап сөйлеу үшін өкілдер тағайындалды. Ұлы римдік жаулап алушының осал жерін білетін Клеопатра, өзіне тиімді үкім шығаруға қол жеткізуде жалдауы мүмкін кез келген қорғаушыдан гөрі өз сұлулығының әсері күштірек болады деп пайымдады. Оның алдына ешкімге байқатпай жету үшін, ол мынадай айлаға жүгінді: өзін киім-кешек түйінінің ішіне шалқасынан толық созылып жатқызды, ал оның сицилиялық қызметшісі Аполлодор оны матаға орап, қайыс баумен байлап, Геркулестей алып иығына салып, Цезарьдың бөлмелеріне қарай бет алды. Рим қолбасшысына сыйлығы бар екенін айтып, ол қамал қақпасынан өткізілді, Цезарьдың алдына кірді де, көтеріп келген жүгін оның аяғының түбіне қойды. Цезарь осы жанды түйінді шешкен кезде, міне, оның алдында сұлу Клеопатра тұрды. Бұл айла оған мүлде ұнамсыз болған жоқ, әрі 2 Петір 2:14-те сипатталғандай мінезді адам болғандықтан, Ролленнің айтуынша, осыншалық сұлу жанды алғаш көрген сәттің өзі-ақ, Клеопатра қалағандай, оған толық әсер етті.”

«Ақырында Цезарь өсиеттің ниетіне сай аға мен қарындастың тақты бірлесіп иеленуі туралы жарлық шығарды. Мемлекеттің бас уәзірі Потинус, Клеопатраны тақтан қууға басты себепкер болғандықтан, оның қайтадан қалпына келтірілуінің салдарынан қауіптенді. Сондықтан ол халық арасына Цезарь ақырында бүкіл билікті жалғыз Клеопатраға бермекші дегенді астыртын таратып, оған қарсы қызғаныш пен өшпенділікті қоздыра бастады. Көп ұзамай ашық бүлік бұрқ етті. Ахиллас 20 000 адамды бастап, Цезарьды Александриядан қуып шығу үшін ілгері жылжыды. Қала көшелері мен тар өткелдерінде өзінің шағын жасағын шеберлікпен орналастырған Цезарь бұл шабуылды тойтаруда ешбір қиындыққа ұшырамады. Мысырлықтар оның флотын жоюға әрекеттенді. Ол жауап ретінде олардың флотын өртеп жіберді. Жанып жатқан кемелердің кейбірі айлақ маңына ығысып келіп, қаланың бірнеше ғимаратына от тиді; сөйтіп, шамамен 400 000 том сақталған атақты Александрия кітапханасы жойылды.»

Соғыс барған сайын қауіптірек сипат ала бастағанда, Цезарь көмек сұрап барлық көршілес елдерге хабар жіберді. Оған жәрдемге Кіші Азиядан үлкен флот келді. Митридат Сирия мен Киликияда жасақталған әскермен Мысырға аттанды. Идумеялық Антипатр оған 3,000 яһудимен қосылды. Мысырға өтетін асуларды ұстап тұрған яһудилер әскердің еш кедергісіз өтуіне рұқсат берді. Олардың осы ынтымақтастығынсыз бүкіл жоспардың іске аспай қалуы сөзсіз еді. Осы әскердің келуі шайқастың тағдырын шешті. Ніл маңында шешуші ұрыс болып, оның нәтижесі Цезарьдың толық жеңісімен аяқталды. Қашып құтылмақ болған Птолемей өзенге батып кетті. Содан кейін Александрия мен бүкіл Мысыр жеңімпазға бағынды. Енді Рим Александрдың бастапқы патшалығының бәріне еніп, оны түгел өз құрамына сіңіріп алды.

Мәтіндегі «адалдар» деген сөзбен, сөзсіз, оған жоғарыда айтылған көмекті көрсеткен яһудилер меңзеледі. Мұнсыз ол міндетті түрде жеңіліске ұшырар еді; ал соның арқасында ол б.з.д. 47 жылы Мысырды өз билігіне толықтай бағындырды.

“‘Әйелдердің қызы, оны азғындатып.’ Клеопатраға Цезарьдың бойын билеген құмарлық, одан оның бір ұлы болған, тарихшының айтуынша, оның Мысыр соғысы секілді соншалықты қауіпті жорыққа баруының бірден-бір себебі болған. Соның салдарынан ол Мысырда өз істері талап еткеннен әлдеқайда ұзақ бөгелді, өйткені ол азғын патшайыммен бірге түні бойы той-думан құрып, ішіп-жеумен өткізетін. ‘Бірақ,’ — деді пайғамбар, ‘ол оның жағында тұрмайды да, оған болыспайды да.’ Кейін Клеопатра өзін Август Цезарьдың жауы Антонийге қосты да, бүкіл күш-қуатын Римге қарсы жұмсады.

“‘18-АЯТ. Осыдан кейін ол жүзін аралдарға қарай бұрып, олардың көбін басып алады; бірақ өзі үшін әрекет ететін бір әмірші оның келтірген қорлығын тоқтатады; әрі өзіне қорлық түсірместен, оны оның өз басына қайтарады.”

Киммерия Боспорының патшасы Фарнакпен болған соғыс, ақырында, оны Мысырдан алып кетті. «Ол жау тұрған жерге жеткенде, — дейді Прайдо, — өзіне де, оларға да ешбір тыныс берместен, дереу шабуыл жасап, оларды толық жеңіске ұшыратты; осы

жайында ол бір досына мына үш сөзбен жазды: *Veni, vidi, vici*; мен келдім, көрдім, жеңдім». Осы аяттың соңғы бөлігі белгілі бір дәрежеде күңгірттеу, әрі оның қолданылуына қатысты пікір айырмашылығы бар. Кейбіреулер оны Цезарь өмірінің бұдан ертерек кезеңіне қолданады да, оның Помпеймен жанжалынан орындалуын көреді деп есептейді. Бірақ пайғамбарлықта анық белгіленген алдыңғы және кейінгі оқиғалар бізді бұл алдын ала айтудың осы бөлігінің орындалуын Фарнакты жеңген уақыт пен келесі аятта көрсетілгендей, Римдегі Цезарьдың өлімі арасынан іздеуге мәжбүр етеді. Осы кезеңнің неғұрлым толық тарихы бұл үзіндінің қолданылуын еш қиындықсыз айқындайтын оқиғаларды жарыққа шығаруы мүмкін.

«19-аят. Сонда ол өз жерінің бекінісіне қарай бет бұрады; бірақ сүрініп құлайды да, табылмай қалады».

«Осы жаулап алудан кейін Цезарь Помпейдің партиясының соңғы қалған жұрнақтарын — Африкадағы Катон мен Сципионды, ал Испаниядағы Лабиенус пен Варусты — жеңді. Римге, “өз жерінің қамалына”, оралған соң, ол өмірлік диктатор болып тағайындалды; әрі оған сондай өзге өкілеттіктер мен құрметтер берілді, соның нәтижесінде ол іс жүзінде бүкіл империяның абсолютті әміршісіне айналды. Бірақ пайғамбар оның сүрініп, құлайтынын айтқан еді. Бұл сөз оның күйреуі адам жүріп келе жатып аяқ астынан сүрініп кеткендей, кенеттен әрі күтпеген түрде болатынын аңғартады. Солайша бес жүз шайқаста соғысып, жеңіске жеткен, бір мың қаланы басып алған және бір миллион жүз тоқсан екі мың адамды өлтірген осы адам, шайқастың дүбірі мен қақтығыс сағатында емес, қайта, өз жолын тегіс әрі гүлге көмкерілген деп ойлаған кезде, әрі қауіп мүлде алыста деп есептелген шақта құлады; өйткені ол патша атағын сол кеңестің қолынан қабылдау үшін сенат мәжіліс залына келіп, алтын тағының үстіне отырған сәтте, опасыздықтың қанжары кенеттен оның жүрегіне қадалды. Кассий, Брут және өзге де астыртын сөз байласушылар оған лап қойды, сөйтіп ол жиырма үш жарақат алып, құлады. Осылайша ол кенеттен сүрініп, құлады да, табылмай кетті, б.з.д. 44 жыл». Uriah Smith, *Daniel and the Revelation*, 258–264.

Пұтқа табынушы Римнің (солтүстіктің патшасының) таққа отырғызылуы түрінде тарихи түрде орындалуы — таяуда келетін жексенбілік заң кезінде жүзеге асатын үштік одақта қазіргі Римнің таққа отырғызылу тарихын алдын ала бейнелейтін тарих. Бұл тарих сондай-ақ отызыншыдан отыз алтыншы аяттарға дейін де үлгіленіп берілген, онда папалықтың 538 жылы алғаш рет таққа отырғызылған уақыты көрсетілген. Он алтыншыдан он тоғызыншы аяттарға дейінгі аяттар да, отыз біріншіден отыз алтыншы аяттарға дейінгі аяттар да Тир жезөкшесінің ақырғы көтерілуі мен құлауын бейнелейді. Сол тарих бесіншіден тоғызыншы аяттарға дейін де көрсетілген, онда солтүстіктің алғашқы патшасы үш географиялық аймақты жаулап алғаннан кейін орнықтырылды. Осыдан кейін ол оңтүстіктің патшасымен келісім жасасты, бірақ сол келісімді бұзды; соған жауап ретінде оңтүстіктің патшасы өлімге соқтыратын жара салды, ал солтүстіктің патшасы Мысырдың тұтқындығында қаза тапты.

Бесінші тармақтан тоғызыншы тармаққа дейінгі, он алтыншы тармақтан он тоғызыншы тармаққа дейінгі және отызыншы тармақтан отыз алтыншы тармаққа дейінгі аяттар

қырықыншы тармақтан қырық бесінші тармаққа дейін орындалатын үш пайғамбарлық желіні ұсынады. Уайт ханым «осы пайғамбарлықта орындалған тарихтың көп бөлігі қайталанатын болады» деп көрсеткенде, бұл шын мәнінде бүкіл тараудың қырықыншы тармақтан қырық бесінші тармаққа дейінгі аяттарды бейнелейтінін білдірді. Жиырмасыншы тармақтан жиырма екінші тармаққа дейін Мәсіхтің туылуы мен өлімін айқындайды; осылайша, Оның туылуы арқылы ақырзаман уақытын 1798 және 1989 жылдарда бейнелейді, ал айқыштағы өлімі 1844 жылғы 22 қазанды және жексенбілік заңды бейнелейді.

Жиырма үшінші аят Маккавейлер көтерілісінің тарихы барысында яһудилер мен Рим арасындағы одақты айқындайды. Сол тарихтағы «одақ» б.з.д. 161 және б.з.д. 158 жылдарымен бейнеленеді. Маккавейлік тарих ішкі желіні білдіреді; оның бастауы — яһудилердің бастамасымен құрылған Рим мен маккавейлік яһудилер арасындағы «одақ», ал түпкі ақырында ол яһудилердің өздерінде Қайсардан басқа патша жоқ екенін жариялауымен аяқталды. Әрине, жиырма үшінші аят жиырма бірінші және жиырма екінші аяттардан кейін келеді, ал жиырма бірінші аят Мәсіхтің туылуын айқындайды, бұл — ақыр заманның пайғамбарлық уақыты, және жиырма екінші аят айқышты айқындайды, ол жексенбілік заңды бейнелейді.

Айқышта яһудилер Цезарьды (Римді) өз патшасы ретінде таныды, ал жиырма үшінші аяттағы «одақ» яһудилердің Римге қызмет етуді таңдауының басталуын білдіреді; бұл дәл яһудилердің Римге адалдығын жариялауының аяқталу нүктесінде орын алады. Айқышта бейнеленген яһудилердің ақыры яһудилердің Риммен байланысының басталуымен жалғасады.

Жиырма төртінші тармақтан отызыншы тармаққа дейін б.з.д. 31 жылғы Акции шайқасынан бастап, 330 жылы астананың Римнен Константинопольге көшірілуіне дейін пұтқа табынушы Римнің жоғары үстемдікпен билік жүргізген үш жүз алпыс жылы сипатталады. Үш жүз алпыс жылдық кезең папалық Римнің жоғары үстемдікпен билік жүргізген бір мың екі жүз алпыс жылын бейнелейді, әрі екеуі бірігіп қырық бірінші тармақтағы кезеңді және жуық арада келетін жексенбілік заң кезінде жүзеге асатын үштік одақты, сынақ мерзімінің жабылуына дейін, білдіреді.

Он бірінші тараудағы тарихтың барлық пайғамбарлық желілері Даниял он бірдің соңғы алты аятына сәйкес келеді, бірақ қырықыншы аятта бейнеленген 1989 жылғы ақырзаман уақытынан бастап, қырық бірінші аяттағы жексенбілік заңға дейінгі пайғамбарлық тарих — «Даниял пайғамбарлығының соңғы күндерге қатысты сол бөлігі». Қырықыншы аятта бос қалдырылған тарих — сынақ мерзімі жабылардың дәл алдында, уақыты таяғанда ашылатын Иса Мәсіхтің Аян кітабы.

Бұл зерттеуді келесі мақалада жалғастырамыз.

«Бізде Құдайдың өсиеттері және пайғамбарлық рухы болып табылатын Иса Мәсіхтің куәлігі бар. Құдай сөзінде баға жетпес асыл қазыналар бар. Осы Сөзді зерттейтіндер санасын айқын ұстауы тиіс. Олар ешқашан ішіп-жеуде бұзылған тәбеттің жетегіне ермеулері керек.

«Егер олар осылай істесе, миы шатасады; олар осы жер тарихының соңғы көріністеріне қатысты нәрселердің мағынасын ашу үшін терең қазып зерттеудің ауыртпалығын көтере алмайды.»

«Даниял мен Аян кітаптары тереңірек ұғынылғанда, сенушілер мүлде өзгеше діни тәжірибеге ие болады. Оларға көктің ашық қақпаларынан сондай көріністер беріледі, соның нәтижесінде жүрек пен сана жүрегі таза жандардың сыйы болуға тиісті игілікке жету үшін әркімде қалыптасуға тиіс мінездің қандай екенін терең сезінетін болады.

«Аян кітабында ашып көрсетілген нәрселерді кішіпейілділікпен әрі момындықпен түсінуге ұмтылатындардың бәрін Жаратқан Ие жарылқайды. Бұл кітапта өлместікке мол әрі даңққа толы соншалық көп нәрсе қамтылғандықтан, оны ықыласпен оқып, зерттейтіндердің бәрі: “осы пайғамбарлықтың сөздерін еститін және онда жазылғандарды сақтайтындарға” арналған батаны алады.»

«Аян кітабын зерттеуден бір нәрсе, сөзсіз, айқын болады, яғни Құдай мен Өз халқының арасындағы байланыс тығыз әрі айқын шешілген.»

«Аспан ғаламы мен осы дүниенің арасында ғажайып байланыс көрінеді. Даниялға ашылған нәрселер кейінірек Патмос аралында Жоханға берілген аянмен толықтырылды. Бұл екі кітап мұқият зерттелуге тиіс. Даниял екі рет: “Ақыры заманға дейін қанша уақыт болады?” — деп сұрады.»

«Сонда мен естідім, бірақ түсінбедім; сонда мен: “Уа, Тәңір Ием, мұның ақыры не болмақ?” — дедім. Ол былай деді: “Өз жөніңмен бара бер, Даниял, өйткені бұл сөздер ақыр заманына дейін жабулы әрі мөрленулі болады. Көп адам тазарады, аппақ болады және сыналады; ал зұлымдар зұлымдық жасай береді; зұлымдардың ешқайсысы түсінбейді, ал даналар түсінеді. Күн сайынғы құрбандық тоқтатылып, ойран салатын жиіркенішті нәрсе орнатылған уақыттан бастап бір мың екі жүз тоқсан күн болады. Күтіп, бір мың үш жүз отыз бес күнге жеткен адам бақытты. Ал сен ақырына дейін өз жөніңмен бара бер; өйткені сен тынығасың да, күндердің соңында өз несібеңе ие болу үшін орныңнан тұрасың”».

«Кітаптың мөрін ашып, Жоханға осы соңғы күндерде не болуға тиісті екені туралы аяңды берген — Яһуда руынан шыққан Арыстан еді.

«Даниял өз үлесінде тұрып, ақыр заманға дейін мөрленіп қойылған куәлігін жеткізуі тиіс болды; сол кезде біздің дүниемізге бірінші періштенің хабары жариялануға тиіс еді. Осы соңғы күндерде бұл мәселелер шексіз маңызды; бірақ “көптер тазартылады, ағартылады және сыналады”, ал “зұлымдар зұлымдық істей береді; зұлымдардың ешқайсысы мұны түсінбейді”. Бұл неткен шындық! Күнә — Құдай заңының бұзылуы; ал Құдай заңы жөніндегі нұрды қабылдамайтындар бірінші, екінші және үшінші періштелердің хабарларының жариялануын түсінбейді. Даниял кітабы Жоханға берілген аяңда мөрінен ашылады да, бізді осы жер тарихының соңғы көріністеріне қарай жетелейді.

«Бауырластарымыз біздің ақырғы күндердің қатерлері арасында өмір сүріп жатқанымызды есте ұстай ма? Аян кітабын Даниял кітабымен байланыстыра оқыңдар. Осы нәрселерді үйретіңдер». Testimonies to Ministers, 114, 115.